

Geboren

Van der Heem Den Haag: Jullien Gitsbrecht Wilko, zoon van J. de Jong, Technische Dienst Leeuwarden, d.d. 19-11-1965; Christiaan Etienne, zoon van J. J. M. Egberts, Voorcalculatie, d.d. 27-11-1965; Erik, zoon van C. v. d. Vos-Binnendijk, Ontspanningsgebouw, d.d. 1-12-1965; Joan, dochter van C. Verweij, Laboratorium VHF-Telecommunicatie, d.d. 2-12-1965; Ariana, dochter van P. J. Berkouwer, Technische Dienst Den Haag, d.d. 18-12-1965; Liesbeth, dochter van K. Jansen, Kantoorinrichting, d.d. 29-12-1965.

Van der Heem Utrecht: Jacqueline M. L., dochter van L. H. Vesters, Metawa Abstederdijk, d.d. 25-11-1965; Jürgen, zoon van W. Hansen, Fabrik Bloemstraat, d.d. 9-12-1965; Erik, zoon van G. A. Knoppers, Montage Abstederdijk, d.d. 20-12-1965; Yvonne Ingrid, dochter van P. Souisa, Fabrik Bloemstraat, d.d. 25-12-1965.

Van der Heem Sneek: Klaas Jacob, zoon van J. Akkermans, Afregelen/Controle, d.d. 31-12-1965; Louise Maria, dochter van L. C. Rijff, Radiobouw, d.d. 3-1-1966; Frances, dochter van K. Visser, Wikkelafdeling, d.d. 4-1-1966.

Gehuwd

EMI: J. Moreno Rodriguez met mejuffrouw W. J. G. van Maurik, d.d. 7-12-1965; J. J. Bauman met mejuffrouw G. van Es, d.d. 10-12-1965.

Van der Heem Den Haag: V. P. Jeandor, Mechanische Afdeling Telco, met mejuffrouw H. C. Lavies, d.d. 7-12-1965; J. H. Galmes, Mechanische Afdeling Telco, met mejuffrouw A. A. Morel, d.d. 24-12-1965.

Van der Heem Sneek: G. D. Vis, Gereedschapmakerij, met mejuffrouw N. Lamens, d.d. 16-12-1965; mejuffrouw G. Dijkstra, Productiebureau, met de heer N. Dijkstra, d.d. 10-12-1965; D. de Haan, Gereedschapmakerij, met mejuffrouw T. Herder, d.d. 17-12-1965; mejuffrouw J. H. Nijenhuis, Wikkelafdeling, met de heer R. Hagenstein, d.d. 22-12-1965; A. Huisman, Afregelen/controle, met mejuffrouw J. J. Faber, d.d. 23-12-1965.

Bedankt

Buitengewoon blij waren uw collega's, die wij hieronder met namen noemen, met de door u betoonde belangstelling, al dan niet vergezeld van goede giften (o.a. kerstpakketten), bij ziekte en huwelijk of ter gelegenheid van de feestdagen in december.

Van der Heem Den Haag:

A. P. de Bruyn, Radiomontage; M. C. H. van den Anker, Radiomontage; A. E. F. Fickweiler, EHT-laboratorium; J. C. Versteeg, Mechanische Afdeling Telco; M. Schouten, Constructiebureau EHT; J. H. Weber, Technische Dienst Utrecht; B. C. Cornello, Arbeidstechnisch Bureau Telco.

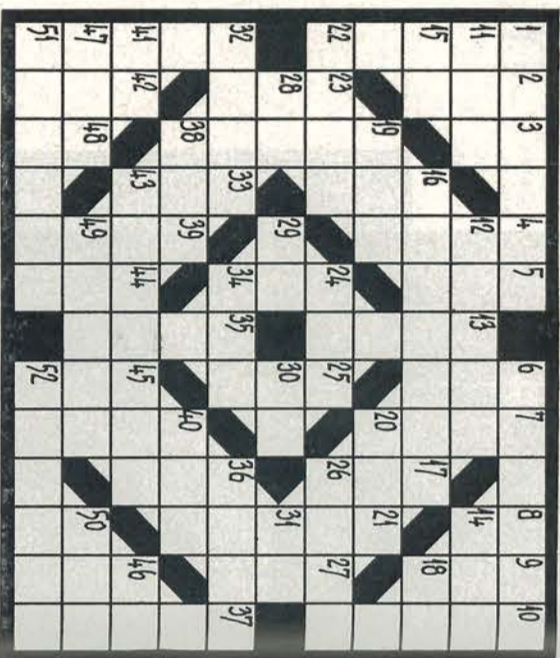
Van der Heem Utrecht:

Wil Tak; B. van Barneveld.

Indola:

Mevrouw Van Ravensteyn-Gough.

Puzzel

Horizontaal:

1. op alle plaatsen; 6. dielachtige vogel; 11. schriftgerei; 12. een naam geven; 14. naam van pausen; 15. muziekroet; 16. cafébediende; 18. persoonlijk voornaamwoord; 19. inzetraam van gaas; 20. klein schap; 22. openbaar vervoermiddel; 24. product van grafische kunst; 26. zeestraat; 28. landbouwwerktuig; 29. lengtemaat; 30. voorzetsel; 31. lidwoord; 32. kleur; 34. zeeplaat; 36. oudertoe; 38. beweging van de tong; 40. precies; 41. godsdiens; 43. individu; 46. soort onderwijs; 47. naaldboom; 49. rammeelwerktuig; 50. dicht; 51. door water omringd land; 52. dingen van weinig waarde.

Vertikaal:

1. olopende weg; 2. redeloze dieren; 3. voegwoord; 4. bloedbus; 5. plezier; 6. tel-

Ook niet te versmaden ...

zijn de beloningen van de volgende werknemers:

Van der Heem Den Haag: J. P. van Leeuwen, Mechanische Afdeling Telco, f 70.—; P. J. Kapijn, Mechanische Afdeling Telco, f 70.—; A. J. Adegeest, Mechanische Afdeling Telco, f 50.—; D. J. van Galen, Gereedschapmakerij, f 50.—; A. Schuwer, Productiebureau Telco, f 35.—; F. J. L. van Geest, Montage Elektronische Apparaten, f 25.—; J. Cramer, Mechanische Afdeling Telco, f 20.—; J. Buijense, Televisie-montage, f 15.—; J. G. H. Tilmann, Technische Dienst Maastricht, f 15.—; G. F. van Westbroek, Algemeen Nabewerking, f 15.—; B. J. v. d. Meer, Gereedschapmakerij, f 10.—; N. Vink, Meubelmakerij, f 10.—; J. C. van Vliet, Mechanische Afdeling Telco, f 10.—.

Van der Heem Sneek: A. Fail, f 15.—; D. Leusmann, Gereedschapmakerij, f 5.—.

Van der Heem Utrecht: G. Fokker, Montage Abstederdijk, f 50.—; A. S. van Geel, Magazijn Keulsekade, f 30.—; C. Helmond, Montage Zeelantiaan, f 20.—; J. C. P. Steehouder, Montage Zeelantiaan, f 20.—; W. B. Bakker, Montage Keulsekade, f 10.—; mejuffrouw E. van Loevezijn, Boekhouding, f 10.—; N. Filink, Productiebeheer, f 5.—; Th. Hendriks, Productiebeheer, f 5.—.

woord; 7. verdrinking; 8. ten laatste; 9. water in Utrecht; 10. ijzeroxyde; 13. viak; 16. drinkgerei; 17. soort; 19. neerslag; 21. toonbeeld; 23. hert; 24. berkachtige boom; 25. telurgesteld; 27. ontkenning; 32. lijfwacht; 33. deel van het gelaat; 35. windrichting; 36. mand om graan te reinigen; 37. meubelstuk; 39. pit; 40. balspel; 42. losse steen; 44. wiel; 45. ijzerhoudende grond; 46. atgemat; 48. namelijk; 50. tot en met.

Oplossingen kunt u via de interne boodschappendienst opzenden aan mejuffrouw R. C. Hartsuiker, redactie Indohoem Klanken (postbus 1030, Den Haag). Sluitingsdatum voor inzending: maandag 7 februari 1966.

De volgende prijzen zijn beschikbaar: 1e prijs f 15,—, 2e prijs f 10,—, 3e prijs f 7,50, 4e, 5e en 6e prijs f 5,—.

Prijswinnaars

1. (f 15,—) H. J. Kerling, 10B.
2. (f 10,—) J. Jansen, 2612 VDH Hg.
3. (f 7,50) G. G. J. Fleur, VDH Utr.
4. (f 5,—) J. J. van Gent, 2612 VDH Hg.
5. (f 5,—) L. van Dongen, Indola.
6. (f 5,—) J.M. M. Miltenburg, 6000 VDH Hg.

Jeugdkrantlezers:

Hoewel wij beloofd hadden dat julle eind augustus weer een Jeugdkrant in de bus zouden krijgen, hebben julle tot nu toe niets gezien. Natuurlijk zijn wij julle niet „gewoon vergeten”. Er is een heel andere reden.

Wij kunnen jammer genoeg niet doorgaan met om de twee maanden een Jeugdkrant uit te geven. Wij hebben het zo druk met ons andere werk, dat er voor de Jeugdkrant geen tijd overblijft.

Wij vinden dit erg jammer, omdat juist in het afgelopen jaar het contact met velen van julle zo leuk begon te worden.

Misschen horen julle nog wel eens iets van ons als er in Indohoem Klanken een hoekje vrij is: meer kunnen wij julle voorloog niet beloven.

Tante Jos, Oom Gé, Oom Niek

INDOHEEM KLANKEN

maandblad
februari 1966
nummer
14

februari 1966, nr. 14

Maandblad voor het personeel van de tot het Indoheem concern behorende werkmatschappijen.

Verschijnt de vierde vrijdag van de maand.

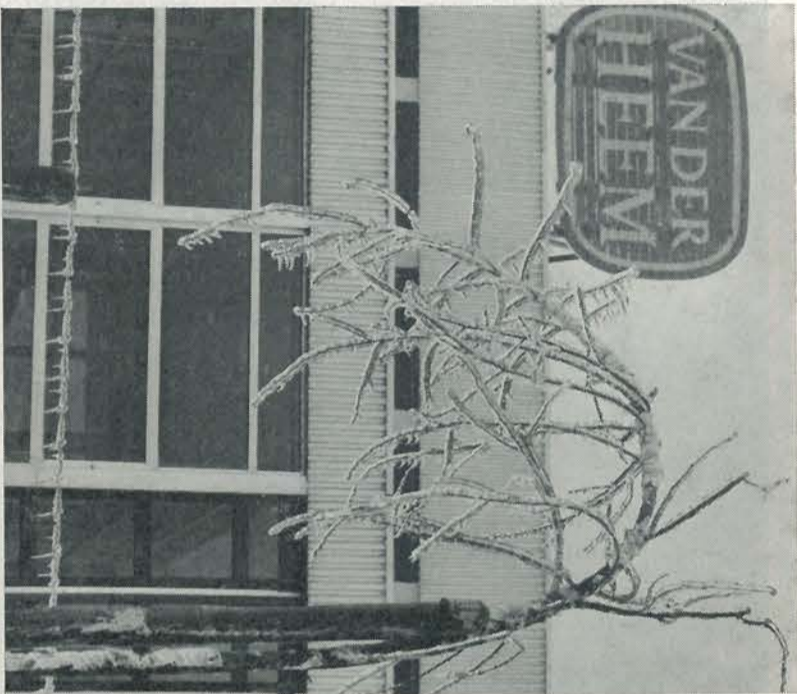
Redacteur: C. Schrevel.

Redactie-adres:
Indoheem N.V.,
Postbus 1030, Den Haag
Telefoon (070) 81 43 11,
toestel 429.

Kopij voor het volgende nummer
inzenden vóór 4 maart 1966.

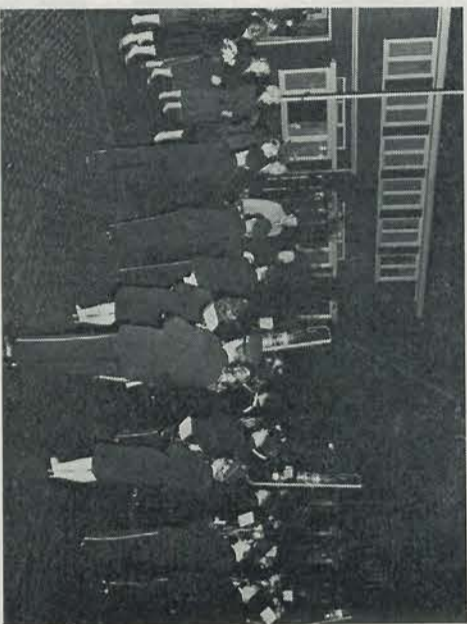
TEKST FOTO VOORPAGINA:

Mr. H. A. M. T. Kollschoten, burgemeester van 's-Gravenhage, tijdens de officiële receptie in gesprek met de heer en mevrouw Gussenhoven.

Of het nódit Sneek-week wordt!

JUBILEUM BEGON IN MAJEUR

„Dit had ik beslist niet verwacht en ik moet u zeggen, dat ik het fantastisch vind dat u dit voor mij op de dag van mijn 25-jarig jubileum bij Van der Heem hebt willen doen”, aldus de heer L. C. Gussenhoven in zijn dankwoord, dat hij richtte tot de harmoniekapel Forum Hadriani, waarvan hij beschermheer is, en het Van der Heem Mannenkoor.

Het was allemaal in het geheim voorbereid; althans in het geheim voor de jubilaris. Daarom was het voor de heer Gussenhoven zo'n verrassing toen hij op 1 februari jl. 's avonds om half acht door de tonen van marsmuziek van Forum Hadriani uit zijn woning in Voorburg naar buiten werd gelokt. Het Van der Heem Mannenkoor gaf ook acte de présence met het zingen van het koor van de Schmiedegessellen uit Der Waflenschmied. Het bestuur van het mannenkoor vroeg bij deze gelegenheid de heer Gussenhoven het beschermheerschap op zich te willen nemen en bood een oorkonde aan.

Alhoewel de viering van het jubileum van de heer Gussenhoven, zoals u elders kunt lezen op 10 en 11 februari plaatsvond, was de heer Gussenhoven zeer ingenomen met deze huldinging op de jubileumdag zelf.

„HOOGTEPUNT IN MIJN LEVEN” Jubileumviering heer L. C. Gussenhoven

Donderdag 10 en vrijdag 11 februari werd de heer L. C. Gussenhoven, vice-voorzitter van de raad van bestuur van Indoheem N.V., gehuldigd ter gelegenheid van zijn zilveren jubileum bij Van der Heem N.V. Donderdag werd een receptie gehouden om de relaties buiten het bedrijf in de gelegenheid te stellen hun gelukwensen aan te bieden; vrijdag vond de huldinging door het personeel plaats in de grote zaal van het Ontspanningsgebouw van Van der Heem.

Receptie in Hotel Wittebrug

Het was al spoedig duidelijk dat dit een zeer druk bezochte receptie zou worden. De jubilaris zelf, vergezeld van zijn echtgenote, twee zoons, dochter en schoondochter, heeft niet kunnen vermoeden dat hem zoveel malen de hand zou worden geschud en dat het geplande tijdstip voor het beëindigen van de receptie - vijf uur - ver zou worden overschreden. Het receptieboek bevatte toen honderden handtekeningen van relaties, van overtreedstuntionarissen, goede vrienden en oude bekenden. In vele gevallen ging de felicitatie vergezeld van een cadeau.

Onder de aanwezigen zagen wij enkele leden van de raad van bestuur van Indoheem N.V., vergezeld van hun dames, de burgemeester van Den Haag, Mr. H. A. M. T. Kollschoten, de burgemeester van Rijswijk, Drs. A. Th. Bogaardt, Jhr. H. A. C. van Rlemsdijk, lid van de raad van bestuur van N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken, vertegenwoordigers van de hoofddirectie van R.S. Stokvis & Zonen N.V. en directeuren van vele andere maatschappijen waarmee de heer Gussenhoven relaties onderhoudt. Tevens kwamen vertegenwoordigers van de Rotary Club en de Lions Club hun gelukwensen aanbieden.

Huldinging in het Ontspanningsgebouw

Vrijdag 11 februari vond de huldinging door het personeel plaats. In de met bloemen feestelijk versierde zaal waren bij de komst van de familie Gussenhoven aanwezig de raad van bestuur van Indoheem N.V. en hun dames, verschillende leden van de raad van commissarissen van Indoheem N.V. en hun dames, directeurs van de in Indoheem-verband samenwerkende werkmatschappijen, hoofden van stafafdelingen van Indoheem N.V., de hoofddirectie van R.S. Stokvis & Zonen N.V., vertegenwoordigers van de Ondernemingsraden van alle maatschappijen en een aantal chefs en oud-gediensten van Van der Heem N.V.

Bij deze huldinging werd de heer Gussenhoven achtereenvolgens toegesproken door de heren H. Kohn, voorzitter van de raad van bestuur van Indoheem N.V., J. van Randwijk, president-commissaris Indoheem N.V., Ir. P. G. Zaaijer, vice-voorzitter raad van bestuur Indoheem N.V., P. ten Pierick, secretaris Centrale Ondernemingsraad van Van der Heem N.V., F. de

Hartog, lid raad van bestuur Indoheem N.V. en Mr. M. Polak, secretaris raad van bestuur Indoheem N.V.

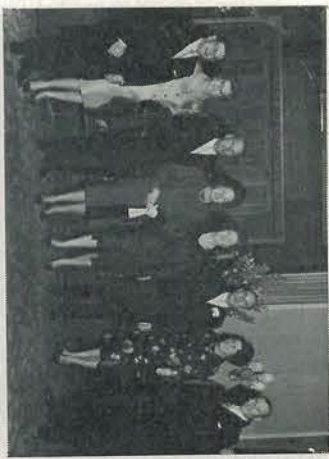
Geen zenuwbehandeling

De heer Kohn heette de familie Gussenhoven welkom en stelde dat hoewel de heer Gussenhoven wel 10 maal gevraagd had zijn jubileum geruisloos te laten verlopen, hij het onrechtvaardig vond als de heer Gussenhoven het beter zou hebben dan zijn voorgangers die het ook moesten meemaken.

Foto boven: Drs. A. Th. Bogaardt, burgemeester van Rijswijk, felicitteert te zamen met zijn echtgenote de jubilaris en zijn vrouw.

Foto midden: De heer H. Kohn in de familiekring. Foto onder: De hoofddirectie van R.S. Stokvis & Zonen was onder andere vertegenwoordigd door de heren A. Bosnak (links) en T. de Graaf.

De raad van bestuur van Indoheem N.V., met hun dames. V.l.n.r.: de heer en mevrouw Kohn, de heer en mevrouw De Hartog, mevrouw en de heer Gussenhoven, mevrouw en de heer Zaaijer. Wegens droeve familie-omstandigheden ontbreekt de heer Braskamp op deze foto.

Hij vergeleek de huldinging met een behandeling bij de tandarts. Eigens is zijn behandeling nodig, maar de patient ziet er natuurlijk tegenop. Reeds tijdens de behandeling blijkt alles nogal mee te vallen en achteraf is men blij dat men het gedaan heeft. De heer Kohn was ervan overtuigd dat de heer Gussenhoven tijdens en na deze huldinging dezelfde gevoelens zou hebben. Hij bood het bij de onderneming gebruikelijke geschenk onder couvert aan een een Delftsblauw bord.

Zonige jaren

De heer J. van Randwijk, president-commissaris van Indoheem N.V., sprak de jubilaris en zijn familie toe als vriend en als president-commissaris. Als vriend zei hij onder andere:

Beste Louis en Zus,

Het zal je misschien verwonderen dat ik je in dit illustere gezelschap op zulk een populaire wijze benader. Je had waarschijnlijk gedacht te worden aangesproken met „Geachte jubilaris, mevrouw Gussenhoven”. Ik ben hier echter in een dubbele functie, namelijk met mijn vrouw als vriend van den huize en persoonlijk als voorzitter van de raad van commissarissen van Indoheem. En nu begin ik maar als vriend. Vriendschap vind ik van zulk een eminent belang in het leven. Jaren voordat jullie gelukkig huwelijk werd gesloten had ik al het genoegen jullie beiden en de hele familie Van der Heem te kennen. Ik zege het ogenblik dat op een zaterdagmorgen, ongeveer 40 jaar geleden, mijn onvergetelijke vriend Leo Van der Heem met een van de eerste door Van der Heem vervaardigde radiotoestellen bij Stokvis binnenstapte en ik hem ontmoette. Niet alleen uit hoofde van de zakelijke relatie welke daardoor ontstond, maar ook wegens de grote vriendschap die ik persoonlijk daardoor mocht verwerven. Die vriendschap hebben mijn vrouw en ik onbetwistbare malen op soms wonderlijk spontane wijze mogen ervaren. Ik denk onder andere aan de gastvrijheid die ik gedurende de oorlog in mijn onderduikperiode genoot. Ik heb jullie als ouders bewonderd om je liefde voor je aardige gezin. Hartelijk en oprecht danken mijn vrouw en ik jullie voor je vriendschap en ik hoop op nog vele jaren. De heer Van Randwijk vervolgde met: En nu zet ik de pet van president-commissaris

De heer Van Randwijk tijdens zijn toespraak.

saris van Indhoeem op. 1 februari 1941 trad je bij Van der Heem in dienst. Ik ben blij dat ik toen als een soort deus ex machina ben opgetreden. Daar heb je toen, op eigen kracht, je mooie carrière gemaakt en als vrucht van

De heer De Hartog overhandigt de oorkonde en legpenning van de Maatschappij voor Nijverheid en Handel.

Je arbeid werd je op 15 februari 1957 directeur van Van der Heem en commercieel directeur van de ENAF. En thans na de fusie met Indola: vice-voorzitter van de raad van bestuur.

Indhoeem, waarbij je zulk een prominente plaats bekleedt, heeft een uitstekende raad van bestuur en — naar mijn mening — een niet minder voortreffelijke raad van commissarissen. Denk vooral niet dat ik daarbij ook doel op mijzelf. Maar om mij heen zitten experts op het gebied van handel en export, experts op het gebied van financiën, juristen, professoren die de techniek beheersen en zelfs iemand die je niets behoort te vertellen over gemeentepolitiek; zodat ik mij gelukkig prijs mijn bescheiden plaatsje te mogen vinden in zulk een voortreffelijk gezelschap.

En onder dezulken bezet jij, Louis, door je gaven van hoofd en hart, een belangrijke plaats.

Commissarissen begrepen dat bij dit jubileum ook van hun zijde naar een passend cadeau moest worden omgezien. Toen wij het lijstje van verlangens zagen viel ons

oog — hoe kan het anders — op de daarbij vermelde zonnewijzer. Natuurlijk hoop ik dat die zonnewijzer veel zonnige uren, in jouw nieuwe tuin, zal aangeven. Maar vooral in de symbolische zin kan deze zonnewijzer een indicatie vormen. Zoek de zon op en de schaduwen vallen achter je.

Ik ben blij dat jij, Louis, de voortreffelijke contactman bent tussen Stokvis en Van der Heem. Ik ben blij dat jij commissaris bent bij Stokvis, dat zal de belangrijke verbintenis tussen Stokvis en Van der Heem blijvend demonstreren.

Namens het college van commissarissen wens ik jou nogmaals geluk met je jubileum en ik hoop dat jij en je gezin in elk opzicht, zakelijk en persoonlijk, zonnige jaren tegemoetgaan.

Het beste deel van zijn leven

De derde spreker was Ir. P. G. Zaaijer. Hij preeste zich gelukkig in de gelegenheid te zijn in het openbaar het woord tot de jubilaris te richten. 25 jaar in dezelfde onderneming is een lange tijd en voor betrokkene veelal het beste deel van zijn leven. Zijn persoonlijkheid ontplooit zich en hij maakt zijn carrière. Hij schatste dat deze 25 jaar voor de heer Gussenhoven veelbewogen zijn geweest door de oorlog, bezetting, bevrijding en wederopbouw, de groeiende industrialisatie en wijzigingen in het sociale patroon van de maatschappij. Al deze factoren laten hun sporen na bij hen die een leidende functie in de maatschappij bekleeden. De heer Zaaijer sprak over de oprichters van Van der Heem, die als sterke persoonlijkheden enerzijds weinig ruimte konden laten aan hun topmedewerkers, anderzijds grote invloed hebben gehad op de vorming van deze medewerkers. Alhoewel de heer Gussenhoven en spreker veel ervaring hebben met jubilarissen die 25 jaar in dienst zijn, is het toch heel wat anders, aldus de heer Zaaijer, om je collega waar je 25 jaar mee opgetrokken bent toe te spreken. Hij belichtte de jubilaris uit verschillende gezichtspunten, namelijk als koopman, als collega en als mens.

Als koopman

De commerciële functie was bij Van der Heem altijd een moeilijke zaak. De Van der Heemers waren fabrikanten en niet in de eerste plaats kooplieden. Het commerciële contact beperkte zich tot Stokvis. De heer Zaaijer beschreef hoe bij het begin van de 25-jarige Van der Heem loopbaan van de heer Gussenhoven in 1941 alles erg moeilijk was. Er moest gekozen worden tussen verkopen lijst zo min mogelijk, het bedrijf gaande houden voor de bescherming van het personeel en zo min mogelijk de bezetter in de kaart spelen. In die jaren was de heer Gussenhoven, aldus de heer Zaaijer, de haren Van der Heem tot grote steun, omdat hij in staat bleek een gematigde politiek te voeren ondanks de spanningen die er toen heersten. Na het overvlieden van de heer Jan van der Heem in 1957 richtte jubilaris voornamelijk zijn aandacht op de verhoudingen met Stokvis en zonder iemand iets te kort te willen doen, aldus spreker, verbeterde deze daarna aanzienlijk.

Op het niveau waarop de jubilaris thans zijn commerciële activiteiten verricht, richten deze zich op stimulering van de organisaties en de mensen die verant-

woordelijk zijn voor de eigenlijke verkoop en het behartigen van hun belangen lopen wel eens uiteen. In Indhoeem verband ligt de verantwoordelijkheid voor alle commerciële activiteiten bij de jubilaris en dat is geen geringe verantwoordelijkheid. Spreker is ervan overtuigd dat deze functie alleen met succes uitgevoerd kan worden indien de collega's voldoende steun geven. Wat de heer Zaaijer betrof kan de jubilaris op die steun rekenen, alhoewel, zoals hij zei, „wij beiden ons het recht kunnen voorbehouden eens van mening te verschillen“.

Als collega

Vervolgens schetste hij de heer Gussenhoven als collega, waarbij hij zich trachtte te distantiëren van dagelijkse voorvallen, die mogelijk een te gunstig, mogelijk een te ongunstig beeld zouden kunnen geven. Een ding was zeker, namelijk dat steeds in alle beslissingen met alle verschillen en overeenkomsten de belangen van de onderneming altijd op de voorgrond werden gezeten. Ook hier tussen collega's is de heer Gussenhoven de man die naar het compromis streeft als zich situaties voordoen met sterk uiteenlopende meningen, wat in tijden van grote structurele veranderingen onvermijdelijk is.

De heer Ten Pierick spreekt namens het personeel.

Het zojuist door Mr. Polak aangeboden cadeau: twee kroonluchters, is slechts voor een klein deel op deze foto zichtbaar (linker bovenhoek). De heer Polak overhandigt de heer Gussenhoven de lijst van de gevers.

Als mens

Tenslotte belichtte de heer Zaaijer de jubilaris als mens. „Wat ik gezegd heb van de jubilaris als koopman en als collega, beschrijft tevens de jubilaris voor een deel als mens: gezien dan van het standpunt van een mededirecteur“. Verder kijkend is de heer Gussenhoven een man met een brede vriendenkring die in de eerste plaats familie is. Hij onderhoudt nauwe betrekkingen met zijn grote familie en zet zich altijd in voor hen die

De geschenken vormden het decor voor deze familiefoto.

het moeilijk hebben. Hij is het middelpunt van zijn eigen gezin“.

De heer Zaaijer eindigde zijn toespraak met het uitspreken van de wens dat de jubilaris nog vele jaren voor zijn gezin en voor de onderneming gespaard mag blijven en dat hij en zijn collega's opgewassen mogen zijn tegen de moeilijkheden die ongetwijfeld voor hen liggen. Namens de Raad van Bestuur bood hij een klok aan.

Geschenk personeel

Vervolgens voerde de heer P. ten Pierick het woord namens het personeel van alle Indhoeem bedrijven. Velen zien in de functie van directeur alleen materiele voordelen, maar vergeten dan dat een dergelijke plaats ook erg eenzaam kan zijn. Hoe hoger de functie des te geringer soms het contact met de mensen. De heer Ten Pierick merkte op dat de heer Gussenhoven nu zelf slachtoffer is na vele malen andere jubilarissen te hebben toegesproken. Over het geschenk dat hij namens het personeel van alle Indhoeem bedrijven mocht aanbieden werd overleg gepleegd met mevrouw Gussenhoven. Hij sprak de wens uit dat het cadeau van het personeel, een fauteuil, de heer Gussenhoven thuis die rust zal geven waardoor hij nog vele jaren zijn krachten aan Indhoeem zal kunnen geven.

Oorkonde en legpenning

Achter de kathedraal nam de heer F. de Hartog, lid van de Raad van Bestuur, plaats. In zijn functie van bestuurslid van het Departement 's-Gravenhage van de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel feliciteerde hij de jubilaris en bood de heer Gussenhoven de oorkonde voor 25 jaar trouwe dienst aan met de bijbehorende legpenning.

Cadeau directie en staf

De laatste spreker die een toespraak tot de heer Gussenhoven hield was Mr. M. Polak, secretaris van de Raad van Bestuur. Hij sprak zijn dank uit voor de wijze waarop de heer Gussenhoven hem bij zijn indiensttreding, 2 jaar geleden tegemoet was getreden en was verheugd dat hij het woord tot de jubilaris mocht richten namens de directies van alle dochtermaatschappijen van Indhoeem en de hoofden van de statorganen. Namens hen sprak hij zijn hartelijke gelukwensen uit en hoopte dat de heer Gussenhoven in goede gezondheid nog vele jaren zijn aandeel in de leiding van onze vennoot-

schap zou hebben. Hij bood een tweetal kroonluchters aan.

Dankwoord heer Gussenhoven.

Na met belangstelling alle redvoeringen te hebben aangehoord, was de heer Gussenhoven verheugd hierop zijn woord te kunnen geven.

Met bewondering sprak de heer Gussenhoven over de heren Van der Heem wier onkreukbaarheid en vastberadenheid hem nog steeds voor de ogen staan. De samenwerking met Stokvis kan alleen worden bestendigd door vriendschap, begrip en medewerking; speciaal de heer A. Bosnak, hoofd-directeur Stokvis, zei hij ervoor dank deze al die jaren te hebben mogen ondervinden.

De heer Gussenhoven stelde de heer Kohn gerust omtrent de „behandeling bij de tandarts“, deze was zeer goed te dragen geweest. De heer Gussenhoven heeft de heer Kohn leren kennen als een goed collega, die naar zijn mening op dezelfde golfrequentie is afgestemd. Een woord van dank voor hun aanwezigheid op receptie en deze bijeenkomst, alsmede voor het fraaie geschenk, richtte de heer Gussenhoven tot de commissarissen.

De heer Gussenhoven ziet in de heer J van Randwijk veel meer dan een bekwaam zakenman; „u bent ook een goede vriend, een man met een warme belangstelling; bij ons thuis bent u een graag geziene gast en een goed adviseur in aangelegenheden die niets met het bedrijf te maken hebben. In uw ex libris staat: Jouuez votre rôle. Dit dewees hebt u waargemaakt, ook in onze familie. Alle erkentelijkheid voor uw persoon wil ik samenvatten met deze woorden: „Uw plaats in onze harten is uw meest succesvolle rol“.

Het goed gecomponeerde betoog van de heer Zaaijer, noemde de heer Gussenhoven typisch het verhaal van een ingenieur; na de belangrijkste elementen te hebben genoemd volgde een atwagting van de zwaarste ervan. „Ik kreeg wel de indruk dat je door mij commercieel bent geïnfecteerd, omdat je ook je features goed weet te tonen.“

Je hebt duidelijk de indruk willen vermijden dat het 25 x 365 dagen „boterfle tot de boom“ is geweest. Gelukkig was dat ook niet zo, want zonder spanningen zou er ook geen krachtlijm mogelijk zijn“. De heer Gussenhoven had niet verwacht dat de heer Ten Pierick als spreekbuis zou optreden van het personeel van 10 maatschappijen die nog maar 1 jaar

samenwerken. Voor het geschenk waaraan zij allen hebben bijgedragen dankte hij de heer Ten Pierick heel hartelijk.

Voor penning en oorkonde was de heer Gussenhoven zeer erkentelijk, evenals voor het geschenk van directie en hoofden van statorganen.

De dank aan zijn echtgenote, had de heer Gussenhoven, op haar uitdrukkelijk verzoek op de ochtend van die dag al onder vier ogen uitgesproken.

De heer Gussenhoven beschouwde dit jubileum als een hoogtepunt in zijn leven. Na een jaar van kennismaken is het zijn grote wens de integratie tussen Van der Heem en Indola verder door te voeren.

De heer Gussenhoven besloot zijn dankwoord met de woorden: „Met Gods hulp hoop ik dat het mij nog enige jaren gegeven mag zijn in dezelfde prettige harmonie als tot dusver mijn beste krachten aan dit bedrijf te mogen geven, opdat straks de jongere generatie mijn taak zal kunnen overnemen“.

Gelukwensen

De aanwezigen maakten toen van de gelegenheid gebruik de jubilaris en zijn familie te feliciteren, waarna toen de werktijd geëindigd was ook vele medewerkers uit het bedrijf zich in de rij van gelukwensenden schaaften.

Ir. Zaaijer feliciteert als een der eersten zijn collega.

Personeelsreceptie.

NIEUWS VAN DE BEDRIJVEN

Showroom op originele wijze geopend

Op 9 december 1965 verrichtte de heer G. Verhoeve, adjunct-directeur van de EML, de officiële opening van de smaakvol ingerichte showroom van de firma Jusselmuiden te Voorhout door middel van het doorknippen van de das van de heer Jusselmuiden.

Teneinde de voorlichting in een geheel eigen sfeer te kunnen geven, is de showroom ondergebracht in de benedenverdieping van het ruime woonhuis van de hoofdvertegenwoordiger van de firma Jusselmuiden, de heer Out.

De firma Jusselmuiden is een EML-dealer (reeds ± 18 jaar) en beweegt zich speciaal op het gebied van de ventilatie in de tuinbouwsector, waar zij dank zij deskundige voorlichting en snelle service een goede reputatie heeft opgebouwd.

Resultaten ideeënbus Den Haag

In 1965 werden uit de bedrijven Van der Heem Den Haag en ENAF door de Ideeëncommissie 329 ideeën behandeld. Van deze 329 ideeën werden er 148 beloond — dit is een beloningspercentage van 45% — met een bedrag van f.7.435,— of gemiddeld f.51,60 per idee. Ter vergelijking dienen de cijfers van voorgaande jaren:

1961-558 ideeën - 47% beloond;
gemiddeld bedrag f.31,62;
1962-444 ideeën - 41% beloond;
gemiddeld bedrag f.36,25;
1963-434 ideeën - 38% beloond;
gemiddeld bedrag f.35,06;
1964-438 ideeën - 41% beloond;
gemiddeld bedrag f.40,41.

De uitbetaalde beloningen waren als volgt verdeeld: van f.10,— t/m f.25,—: 96 stuks; van f.26,— t/m f.50,—: 29 stuks; van f.51,— t/m f.100,—: 9 stuks; van f.101,— t/m f.200,—: 7 stuks; 2 van f.240,—: 1 van f.250,—: 1 van f.320,—: 1 van f.400,—: 1 van f.650,—: 1 van f.865,—.

Hoewel het percentage beloonde ideeën en het gemiddeld bedrag per beloning ten opzichte van het landelijk gemiddelde gunstig liggen, is het teleurstellend te moeten constateren dat het aantal ingezonden ideeën is teruggelopen.

Resultaten ideeënbus Utrecht

De resultaten van de Utrechtse Ideeënbus bleven over het jaar 1965 enigszins beneden de verwachtingen. Over de oorzaken tast men in het duister, maar aan gezien de leiding bereid is het streven van de werknemer om in het beleid van het bedrijf te worden betrokken te erkennen, zal ook van deze kant de werknemer in 1966 gestimuleerd worden om zijn deskundigheid in te brengen.

Ontvangen werden 140 nieuwe ideeën, terwijl er nog 7 stuks uit 1964 behandeld werden. Beloond werden 68 ideeën met een totaal bedrag van f.2050,— (± f.30,— per beloond idee). De hoogste beloning viel ten deel aan de heer A. Hoogendoorn: f.150,—.

Eerste prijs met EHBO-wedstrijd

Op initiatief van de BZB-organisatie van Van der Heem Den Haag heeft dinsdagavond 25 januari in het Ontspanningsgebouw een sportieve oefenwedstrijd plaatsgevonden tussen de EHBO-ploegen van Van der Heem en de afdelingen Leid-schendam en Voorburg van het Rode Kruis Korps. Van der Heem behaalde in deze strijd de eerste prijs.

HAPPY LANDINGS HAKIMI

Als ik deze regels aan mijn schrijfmachine ontutsel is de KLM-machine waarmee Abdoel Hakim op 14 januari uit ons land vertrok al lang uit Karachi vertrokken. Hij zal nauwelijks tijd hebben gekregen uit te rusten daar op dat plekje Pakistan, 200 km ten noorden van de Kreftskreek-kring, aan de kust van de Arabische Zee in de delta van de Indus. Terwijl de KLM-machine zijn tocht vervolgde zocht een toestel van de Pakistaanse Luchvaartmaatschappij zijn weg naar het noordoosten, met als één der passagiers: de heer Hakim. Reisdooel: Lahore. Ruim 1200 km ten noordoosten van Karachi gelegen. Er resten hem nog 600 km voordat hij zijn doel heeft bereikt: zijn vrouw en twee kinderen.

Wat moet naar zijn gevoel de trein met een slakkegangetje hebben gereden naar het punt, dat hij 2 1/2 jaar geleden verliet om in Nederland te trachten voor hem en zijn gezin een nieuw bestaan op te bouwen. Och, het was geen kwestie van in Pakistan niet aan de slag kunnen komen. Het klimaat beviel hem gewoon niet.

Waarom hij dan speciaal Holland als verblijfplaats koos? „Ik like Holland“, zegt hij wat verlegen lachend als ik hem deze vraag stel. Het hoe en waarom van dat „liken“ blijft voor een onoverkomelijke taalbarrière steken. Maar dat hij het meest blijkt uit het feit dat hij bij terugkomst in augustus zijn vrouw en kinderen waarschijnlijk wel mee zal brengen.

Waarom wij deze Hakim aan u voorstellen? Och, gewoon om eens de aandacht te vestigen op een van die vele niet-Nederlanders die ons dagelijks in onze werkomgeving omringen. Nog maar al te vaak staan wij er wat afwijzend tegenover; nog maar al te vaak generaliseren wij, als het erom gaat negatieve kantten te belichten.

„Die lui van Indol“, „Die Van der Heemers“, „Die Spanjaarden“ en gaat u zo maar door, zijn uitdrukkingen die ons in de mond liggen bestuiven. Mij ook u veel zullen wij er niet aan kunnen veranderen. Maar misschien is het goed ons af en toe af te vragen of zo'n vaststaande uitdrukking wel zo vast staat, dat hij niet van zijn plaats te krijgen is. Want als het lukt hem van zijn voestuk te stoten zullen wij meer dan voorheen voor mensen die in onze omgeving „landen“, dat „happy landings“ waar kunnen maken.

Ondernemingsraad Maanweg vergaderde

Dinsdag 1 februari 1966 kwam de Ondernemingsraad Van der Heem Maanweg onder leiding van Ir. P. G. Zaaijer bijeen.

Directiemededelingen

De heer Zaaijer kon over dit punt kort zijn. Uit de kwartaalverslagen blijkt duidelijk hoe de resultaten geweesen zijn. Er werd een omzeilverhoging bereikt, die kostenstijging daarmee volledig gedekt kon worden. Wat de resultaten over het gehele jaar 1965 zullen zijn is nu nog niet te zeggen; alle cijfers hierover zijn nog niet beschikbaar.

De heer Zaaijer verwacht dat de verhoging van de omzetbelasting op een aantal van onze producten, op de verkoop in 1966 wel een bepaald effect zal hebben; in welke mate valt in het begin van het nieuwe jaar nog niet uit de praktijk af te leiden.

Kostenbestrijding

In een speciale OR-bijeenkomst heeft Ir. Borleffs vorig jaar een toelichting gegeven op de maatregelen die getroffen waren of nog zouden worden getroffen. De stroomlijning van de fabriek Maanweg is thans zover dat gesteld mag worden dat deze kwestie is afgehandeld.

De Slah van Perzië bejukt Indoheem-producten. Waar? Ons niet bekend. De producten trokken meer onze en naar wij hopen ook zijn aandacht.

Eerste aflevering ruimtevaartapparatuur

V.l.n.r. de heren Ir. P. G. Zaaijer, Ir. G. J. Atrink, statmedewerker van de directie Elektronica, Ir. C. H. Luijckel, chef Laboratorium Industriële Elektronica en L. C. Gussenhoven.

In september 1966 zal de eerste raket van geheel Europese makelij, de Europa I, van de Australische raketbasis Woomera worden gelanceerd. Aan de drie trappen van deze raket, die in het kader van het ELDO-project (European Launcher Development Organisation) een satelliet in een baan op 500 km hoogte om de aarde zal brengen, wordt op het ogenblik door 6 Europese landen, waaronder Nederland, hard gewerkt.

In bijzijn van de heren L. C. Gussenhoven en Ir. P. G. Zaaijer, vice-voorzitters van de raad van bestuur van Indoheem N.V., leverde Van der Heem Electronics N.V. in Den Haag maandag 24 januari de eerste

van een serie van 12 besturingsprogramma's voor de derde trap van de raket af. Dit uiterst geïntegreerde apparaat dat tot taak heeft de raket tijdens de vlucht in de juiste stand te houden, is een triont der miniaturisatie. Het weegt slechts 10 kg en is maar 10 dm³ groot. Gebouwd op conventionele wijze zou het ongeveer 10 maal zo zwaar en 10 maal zo groot zijn geweest en... 20.000 onderdelen bevatten.

Het transport van deze uiterst vernuftige en zeer kostbare unit, tezamen met de bijbehorende testapparatuur, zal per vliegtuig geschieden.

Ondernemingsraadreglement

Een commissie onder voorzitterschap van de heer Van Duren heeft een ontwerp ondernemingsraadreglement gemaakt dat zou kunnen dienen als reglement voor alle ondernemingsraden binnen het Indoheem-concern. De ondernemingsraden hebben dit reglement nog niet ter bestudering gehad en vroegen het te mogen ontvangen.

De heer Zaaijer deelde mede dat op hun verzoek dit ontwerp eerst ter inzage is gegeven aan de werknemersorganisaties en dat deze gevraagd hebben op bepaalde punten hun visie te mogen geven. Niettemin vond de heer Zaaijer het wenselijk dat ook alle ondernemingsraden reeds nu dit concept-reglement ter bestudering wordt toegezonden.

Roken in gebouwen

De door de Centrale Ondernemingsraad voorgestelde rookverbodregeling zal zo spoedig mogelijk in het Van der Heem-concern worden gepubliceerd en van kracht worden. Voor de overige bedrijven samenwerkend in Indoheem-verband zal deze regeling ter opvolging worden aangebevolen.

Beloning tijdwerkers

Aan de urenwerkers die niet op tarief werken wordt boven hun basisloon een meritielingspercentage betaald dat gekoppeld is aan de gemiddelde fabriekspremie van de tariefwerkers. Er zijn de laatste tijd wat vragen over deze meritielingspercentage en de heer Zaaijer is van mening dat een aantal deskundigen moet bestuderen of er een betere oplossing mogelijk is. Het is een moeilijke materie, aldus de voorzitter, en het valt niet te voorspellen wanneer deze studie klaar zal zijn.

Informatie aan en in overleg met de Ondernemingsraad

Uit de toelichting die de verschillende ondernemingsraden over deze kwestie gaven, kwam naar voren dat de leden de indruk hebben niet altijd tijdig of in een andere situatie volledig van verschillende problemen op de hoogte te zijn. Dit kan allerlei oorzaken hebben en er ontstond dan ook een levendige discussie tussen de aanwezigen over deze kwestie. De voorzitter concludeerde dat alles gedaan moet worden om te zorgen dat de raad tijdig en voldoende is geïnformeerd. Om een regelmatig contact meer automatisch tot stand te brengen zal de voorbespreking van de Ondernemingsraad voortaan, althans voor een gedeelte, worden bijgewoond door een van de functionarissen van Personeelszaken.

Promotiebeloofde Klasse 7 en hoger

Dit is geen eenvoudige kwestie, aldus de heer Zaaijer, omdat zo gemakkelijk sprakeverwarring kan ontstaan over wat er onder promotiebeloofde wordt verstaan. Zou het promotiebeloofde precies uit te stippen zijn, dan blijft het de vraag of hierover van gedachten moet worden gewisseld met de hele Ondernemingsraad. Dit punt gaat echter niet alleen de Ondernemingsraad Maanweg aan, maar zal in de Centrale Ondernemingsraad moeten worden behandeld. In de eerstvolgende COR-vergadering wordt de heer Zaaijer hierover een uiteenzetting te geven.

Maart roert zijn jubileumstaart

De heer J. D. M. Koorstra is 14 maart a.s. 12½ jaar bij de Industriële Onderneming W. H. Braskamp werkzaam.

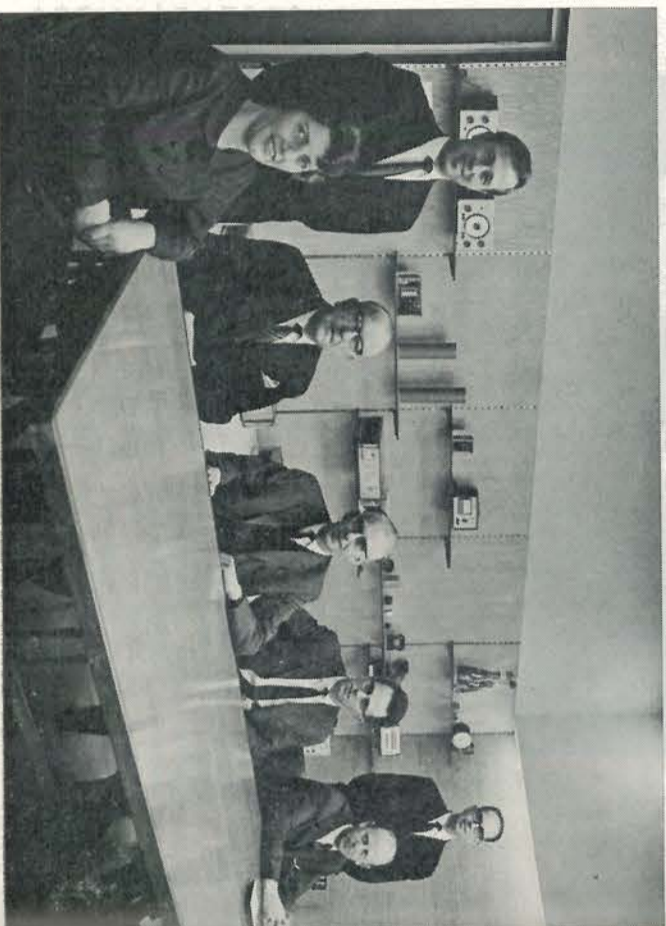
14 maart a.s. is de heer L. C. Rijff 12½ jaar bij Van der Heem werkzaam; thans bij het bedrijf in Sneek.

Voor de heren W. J. M. Trimbos (links) en P. van de Weg (rechts) is het 21 maart a.s. 12½ jaar geleden dat zij bij Van der Heem in Den Haag gingen werken. Nu maken zij beiden deel uit van onze Sneekeer-vestiging.

Voor de heer W. J. Zuidewijk, Televisiemontage Van der Heem Den Haag, is het 14 maart a.s. zijn jubileumdag wegens 12½ jaar dienstverband.

Met deze foto stellen wij de jubilarissen voor, die werkzaam zijn bij Van der Heem Den Haag en een dezer dagen 12½ jaar in onze dienst zullen zijn.

V.l.n.r. mevrouw M. E. B. van der Meer, Technische Dienst Algemeen (jubileumdatum 1 maart); de heren F. Poppo, Televisiemontage (jubileumdatum 7 maart); Drs. C. A. A. van Luttervelt, Public Relations (jubileumdatum 22 maart); A. O. van Nimwegen, Gereedschapsbureau Telco (jubileumdatum 30 maart); D. Schulte Nordholt, Arbeidstechnisch Bureau Telco (jubileumdatum 28 maart); A. J. van Loo, Kwaliteitsgroep RTG (jubileumdatum 28 maart); A. A. Zoon, Arbeidstechnisch Bureau Maanweg — staand — (jubileumdatum 28 maart).

Vier medewerkers die de komende maand 25 jaar in dienst zullen zijn van Van der Heem Den Haag. Het zijn v.l.n.r. de heren C. G. Hage, L. M. Ehrenburg, A. de Vries en L. van Pelt.

25 Jaar metaal

Beste Hage, Het verheugt mij bijzonder je eens in het zonnetje te mogen zetten. Vooral omdat je niet de man bent die altijd vooraan wil staan.

Volgens Van der Heemers die op 17 maart 1941 reeds bij Van der Heem Den Haag werkten, stond je vanaf de eerste dag bekend als een taale doorzetter. Je was toen amper 15 jaar, maar ondanks dat vroeg je je toenmalige chef van de Gereedschapsmakerij om de dag of je niet naar de Bedrijfsschool mocht. Deze moeite werd ten slotte beloond en zo volbracht je de eerste schreden naar je toekomstige vak van gereedschapsmaker. Zoals achteraf gebleken is, was de keuze juist, zowel voor jou als voor Van der Heem. Je hebt je in de tussentijd opgewerkt tot een eerste klas vakman. Je groeide uit tot wat de heer Messing noemde „de draaijer van mijn afdeling“. Ondertussen van spuitgieterij en stempels van welke vorm dan ook en andere moeilijke draaistukken werden door jou tot aller tevredenheid te voorschijn getoverd. Het werk was altijd prima in orde, het was af.

In augustus 1963 ben je op eigen verzoek overgeplaatst naar de Mechanische Afdeling van de Telco, waar je nu werkzaam bent in de functie van voorman. Je bent je mooie vak trouw gebleven, zij het in een andere vorm. Ook hier kunnen wij niet anders zeggen dan dat je het prima doet. Je spant je in om alle mensen van je groep op een hoog peil te brengen. Binnenkort is het dus 25 jaar dat je bij Van der Heem werkzaam bent en daarom hopen wij dat je op 17 maart te midden van je vrouw en kinderen een mooie, blijde dag zult beleven. Hare, een prettige dag en bedankt voor je altijd getoonde werklust.

H. Honnegger

25 jaar controle

Wanneer op 24 maart a.s. de heer L. M. Ehrenburg zijn jubileum bij Van der Heem viert, betekent dit tevens dat hij 25 jaar de kwaliteit bewaakt heeft. Hij begon zijn loopbaan als controleur van onze stoftzuigermotoren en controleerde vervolgens diverse eindproducten.

25 jaar magazijn

Heer De Vries, Ook u gaat zich dit jaar voegen bij de vele werkmakers van Van der Heem N.V. die 25 jaar of langer in dienst zijn.

Als ooit bij een jubilaris een 25 jaar geleden geuite wens is uitgekomen dan is het wel in uw geval. Op 15 februari 1941 schreef u namelijk op het sollicitatieformulier dat u bij voorkeur geplaatst wilde worden in magazijn of administratie. Onze toenmalige personeelschef meende het beste aan uw wensen te voldoen door u bij uw indiensttreding op 31 maart 1941 te plaatsen in de administratie van ons montagemagazijn.

Dat uw interesse inderdaad uitging naar magazijnwerk bleek wel uit uw benoeming tot magazijnbeheerder van ons grootste magazijn aan de fabriek Maanweg, dat thans een jaaromzet heeft van ruim 19 miljoen gulden. 1 september 1957 volgde uw benoeming tot chef van alle magazijnen van de fabriek Maanweg.

Ook het interne transport kwam onder uw leiding te staan, terwijl sinds enige jaren ook het Centraal Service Onderdelen Magazijn onder uw verantwoordelijkheid staat. In dit magazijn liggen bijna 15.000 verschillende soorten artikelen opgeslagen om onze klanten in binnen- en buitenland op zeer snelle wijze te kunnen voorzien van service-onderdelen voor onze Van der Heem-producten.

Heer De Vries, ik hoop nog lang gebruik te maken van uw „ingeboren“ gevoel voor orde en methode, waardoor in onze zeer grote magazijnen alle daar opgeslagen artikelen in zeer korte tijd gelokaliseerd en eruit gehaald kunnen worden.

N. W. Lagendijk

25 jaar inkoop

Als in februari 1941 de heer L. van Pelt bij Van der Heem in Den Haag solliciteert, wordt in zijn sollicitatieformulier een omschrijving gegeven van een flinke 21-jarige jongeman met blauwe ogen en blond haar. Hij had toen reeds enige kantoorervaring en solliciteerde bij ons naar een plaats op een administratieve afdeling. Door de heer Veldkamp werd hij aangewezen om per 6 maart 1941 de administratie op de toen nog kleine afdeling Inkoop te gaan voeren. Eerst gedurende enkele oorlogsjaren en van 1949 tot heden heeft de heer Van Pelt de facturencontrole van Van der Heem als een verantwoordelijke taak gezien en volbracht. Hoezeer dit werk is uitgebreid moge wel blijken uit het feit dat in 1965 door hem ± 40.000 facturen met een bedrag van circa 50 miljoen gulden werden gecontroleerd en voor akkoord werden afgetekend. Hiervoor staat hem een steeds wisselende schare jongemannen ten dienste, maar de verantwoordelijkheid wordt alleen door hem gedragen. Hieruit blijkt wel dat hij eigenschappen moet bezitten die voor een dergelijke functie onontbeerlijk zijn: accuratesse in de eerste plaats.

Na de oorlog werd de heer Van Pelt weer in militaire dienst geroepen en was hij tot 1949 in Engeland met de administratie van zijn legeronderdeel belast. Daarna kwam hij wederom op de afdeling Inkoop op de facturencontrole. Slechts eenmaal heeft de heer Van Pelt het werk erbij neergegooid, doch dit was niet het werk bij Van der Heem maar het gedwongen aardappelpoelen in 1944. Onder Rodenrijs werd het voortdurende luchtgevaar hem te erg. Hij heeft de spade erbij neergelegd en de benen genomen.

Wij zijn ervan overtuigd dat wij tegenwoordig een dergelijk gebaar niet meer behoeven te vrezen. Wij hopen dat hij nog vele jaren met dezelfde opgewektheid zijn werkzaamheden zal blijven voortzetten. Jubilaris, nog vele jaren in goede gezondheid met uw vrouw en kinderen. Dit is de wens van uw collega's en van A. Smit

KLEUR EN

TELEVISIE

Sinds 1953 vinden in Amerika kleuren-telvisie-uitzendingen plaats. Na een moeizame aanloopperiode, veroorzaakt door de hoge prijs van een kleurentelvisie-ontvanger, het kleine aantal kleurenprogramma's en technische moeilijkheden bij de service van deze ontvangers, heeft de kleurentelvisie pas de laatste jaren een grote vlucht genomen. In 1960, dus na 7 jaar, was van het totale aantal TV-ontvangers in Amerika slechts 4% geschikt voor ontvangst in kleuren. De verkoop van KTV-ontvangers bedroeg in 1964 1,2 miljoen toestellen; nu zijn ongeveer 10% van alle TV-ontvangers voor kleur geschikt. In Japan worden sinds 1960 kleuren-telvisie-uitzendingen verzorgd en ook daar zien wij dat na een lange aanloopperiode de kleurentelvisie nu pas „aanslaat“.

Verwachtingen voor Europa

Duitsland heeft aangekondigd in augustus 1967 te starten met kleurentelvisie-uitzendingen. Reeds nu vinden regelmatig proefuitzendingen plaats. Engeland had reeds willen beginnen met kleurenprogramma's; het tot nu toe mis-

alle bijkomende problemen ten oorzake van zwart-wit-ontvangers onder de knie te krijgen.

Kleurentheorie

Om iets van deze bijkomende problemen te kunnen begrijpen nemen wij eerst een kleine duik in de kleurentheorie. Dat wij de voorwerpen om ons heen kunnen zien wordt veroorzaakt doordat deze voorwerpen het er op vallende licht terugkaatsen. Afhankelijk van de kleur van het voorwerp wordt meer of minder licht in een bepaalde kleur teruggekaatst. In de praktijk blijken bijna alle op deze manier ontvangen kleurindraken van het oog te kunnen worden nagabootst door uit te gaan van drie kleuren licht en deze drie kleuren in zekere verhoudingen te mengen. Zo geven rood licht en groen licht samen geel licht, rood en blauw geven purper.

De hoeveelheid licht, die een voorwerp terugkaatst en de gevoeligheid van het oog voor verschillende kleuren bepalen de helderheid, waarmee wij dat voorwerp zien. Zo zal een geel voorwerp meer licht terugkaatsen dan een blauw voorwerp. Het

Kleurentelvisie vormt een dankbaar gespreksonderwerp. Vaak hoort men in de tram of op kantoor meningen hieromtrent verkondigen, die lijnrecht tegen elkaar indruisen. Daar de redactie zelf ook wel eens precies wilde weten of het onderhand geen tijd werd om een advertentie te plaatsen:

„Prima zwart-wit TV-ontvanger z.g.a.n. aangeboden tegen elk aannemelijk bod“

heeft zij een specialist op dit nieuwe terrein van de Kleurentelvisie, de heer Ir. H. van den Berg, van de Ontwepgroep Televisie bij Van der Heem Den Haag gevraagd een populair-technische bijdrage te leveren, waarin een antwoord wordt gegeven op de meeste problemen die bij u sluimeren.

geven ons de indruk van één gekleurd beeld.

Hiermede komen wij aan het eerste probleem van een kleurentelvisie-ontvanger, namelijk de Kleurenbeeldbuis.

Kleurenbeeldbuis

Bevat het scherm van een zwart-wit-beeldbuis een in één kleur (wit) oplichtende stof (fosfor), het scherm van de Kleurenbeeldbuis bevat drie verschillende fosforen, één voor rood, één voor groen en één voor blauw licht. Ze zijn in een regelmatig patroon in punten gerangschikt. Ongeveer 1 cm achter het scherm bevindt zich een metalen plaat met ruim 300.000 kleine gaatjes.

Achter in de hals van de beeldbuis zijn drie elektronen-„kanonnen“ in een driehoek opgesteld, voor elk van de drie kleuren één. De elektronen, die uit deze kanonnen komen, bewegen tengevoel van de hoogspanning (25.000 Volt) met grote snelheid naar het scherm. Schieten ze door één van de gaatjes in de metalen plaat, dan treffen ze een fosforpunt op het scherm. Tengevolge van dit bombardement gaan de fosforpunten licht geven. Bekijken wij de tekening, dan zien wij dat door de speciale rangschikking van de fosforpunten ten opzichte van de gaatjes in de metalen plaat b.v. de elektronen uit het groene kanon alleen maar de groene fosforpunt achter een gat kunnen doen oplichten. Ditzelfde geldt voor de rode en blauwe fosforpunten. Op deze manier kunnen de drie beelden in de drie „primaire“ kleuren op hetzelfde scherm ontstaan.

Met nogal ingewikkelde correctieshakelingen wordt ervoor gezorgd, dat deze drie beelden overal op het scherm precies over elkaar vallen om te voorkomen, dat wij hetzelfde te zien krijgen als bij kleuren-afdruk van foto's in tijdschriften, waarbij de verschillende kleuren niet precies over elkaar gedrukt zijn. Het precies op de juiste plaats aanbrengen van de fosforpunten maakt, dat de fabricage van deze kleurenbeeldbuis zeer moeilijk en duur is. Tot nu toe waren slechts ronde beeldbuisen met 70° afbuiging verkrijgbaar. De diepte van de kast voor zo'n kleurenbeeldbuis zou groter moeten zijn dan van een moderne zwart-wit-ontvanger. Sinds kort, en dat na ruim 10 jaar intensief laboratoriumwerk, is men erin geslaagd recht-hoekige kleurenbeeldbuisen te fabriceren. Deze buizen werken met 90° afbuiging, waardoor de kast weer iets minder diep kan worden, maar niet zo ondiep als bij een zwart-wit-ontvanger. De verdere afmetingen van de kleurenontvanger zijn te vergelijken met het grootste zwart-wit-toestel, namelijk een 65 cm-toestel. In Amerika en Japan verschijnen kleinere kleurenontvangers op de markt, maar die zullen voor ons voorlopig nog wel toe-

Drie in de ideeënpan

Niet doen

Een wel zeer apart idee had de heer F. M. Tammerijn, Gereedschapsbureau van der Heem Den Haag. Hij stelde voor iets niet te doen, namelijk het aanmaken van een nieuw transmissiehuis voor een handboormachine, daar een bestaand transmissiehuis ook gebruikt kon worden. De hierdoor bespaarde matrijskosten leverden de heer Tammerijn de niet geringe beloning van f 350,— op. In tegenwoordigheid van zijn chef, de heer C. H. Kok, reikte Ir. W. J. Boot, directeur, hem dit bedrag uit.

Omne Jan is een zuinig man

Daarom ging het hem aan zijn hart dat wegens vuil in de luchtspleet uitgevallen magneetsystemen niet meer konden worden gebruikt. Omne Jan is de heer J. van den Dool, werkzaam bij Van der Heem Den Haag op de Transformatorfabriek. Hij stak hier en daar zijn licht op met het gevoel dat met een demagnetiseer-apparaat de magneetsystemen weer bruikbaar konden worden gemaakt. Dat zijn idee zo waardevol was dat er een beloning van f 625,— tegenover stond, had de heer Van den Dool niet gedacht; volkomen verrast nam hij de beloning van de heer N. W. Lagendijk, bedrijfsleider Maanweg, in ontvangst. Hiermee kan zijn hartwens, een elektronisch orgel, sneller worden verwezenlijkt.

Honderd gulden is het begin

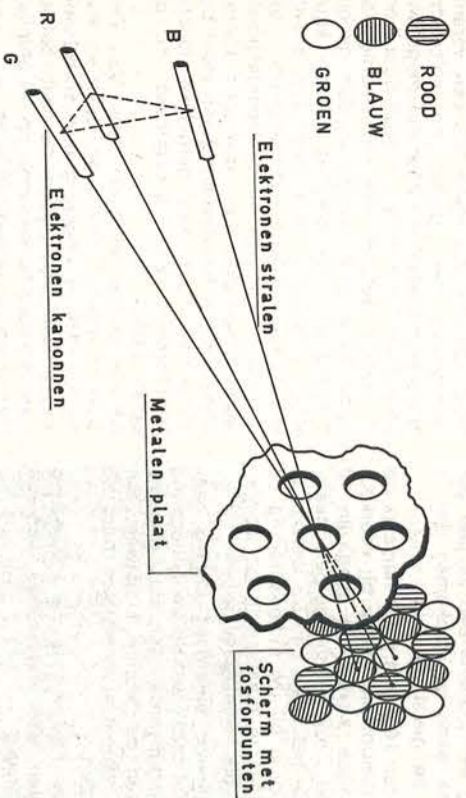
De werkwijze met prints, voornamelijk het verplaatsen ervan in rekjes, vond de heer J. J. Veltman, Radlomonage Van der Heem Den Haag, nogal tijdrowend. Hij deed dit werk een dag bij afwezigheid van zijn collega en zon op een wat eenvoudiger werkwijze. Die meent hij nu gevonden te hebben; als er per maximaal een rekken worden gemaakt is het overplaatsen niet meer nodig. De ideeëncommissie is ervan overtuigd dat hij gelijk heeft, maar moet met haar definitieve oordeel wachten tot de rekken zijn vervaardigd. Daarom ontving de heer Veltman van de heer N. W. Lagendijk, bedrijfsleider Maanweg, een voorlopige beloning van f 100,—, maar het ziet er naar uit dat het hier niet bij blijft.

bladeren en witte bloemen, maar kijkt u via het „groene kanaal“, dan ziet u diezelfde plant met witte bladeren en zwarte bloemen. Deze oplossing is dus onaanvaardbaar, omdat dan alle zwart-wit-ontvangers voor kleurentelvisiesystemen bruikbaar zouden zijn. Men streeft dus naar een kleuren-TV-systeem, waarbij kleurenontvangers het beeld in kleuren en zwart-wit-ontvangers hetzelfde kleurenbeeld in zwart-wit weergeven. De kleurenontvanger moet bovendien een zwart-wit-uitzending in zwart-wit kunnen weergeven. Aan de zenderkant wordt uit de drie TV-signalen voor rood, groen en blauw een zwart-wit-sigitaal gemaakt door deze drie kleursignalen in een bepaalde verhouding te mengen. Dit zwart-wit-sigitaal wordt zowel in de kleurenontvanger als in de zwart-wit-ontvanger gebruikt. In de kleurenontvanger wordt het zwart-wit-beeld als het ware „bijgevoerd“. Om bij voorbeeld het rood sigitaal terug te winnen behoort slechts het zwart-wit-sigitaal (kleurenbeeld) extra te worden uitgezonden. Hetzelfde geldt voor het groen sigitaal en het blauw sigitaal.

Europees overleg

In de aanvang van dit artikel noemde ik reeds het Europees overleg omtrent het toe te passen kleurentelvisiesysteem. In Europa zijn momenteel drie verschillende systemen in discussie, n.l. een Amerikaans systeem (NTSC), het Franse systeem (Secam) en het Duitse systeem (PAL). Deze drie systemen maken gebruik van het zwart-wit-sigitaal en de kleurenverschil-signalen. Zij verschillen echter in de manier, waarop de kleurenverschilsignalen met het zwart-wit-sigitaal gemengd worden.

Vervolg pag. 12, kolom 3

Een weekender

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11		12		13		14			
15	16	17				18			
19		20			21				
	22			23					24
25	26			27				28	
29			30				31		
32		33			34				
		35			36				
37				38		39		40	41
42				43		44		45	
46			47			48		49	
50					51				

Horizontaal:
1. zeevis; 5. inkomen; 11. stad van de oudheid; 12. zeer; 13. gevoel; 14. boodschapper; 15. rustplaats; 17. huisdier; 18. maalinrichting; 19. naam voor rustoord; 21. boom; 22. kloosterzuster; 23. getande kasteelmuur; 25. overgewas; 27. uniform; 28. muzikant; 29. roem; 30. broodsuiker; 31. streep; 32. tref; 33. gast; 34. gevechtswagen; 35. hoorzure soda; 36. levensbestemming; 37. keuken; 38. tropisch graan; 39. graan; 40. pook; 41. vangapparaat; 42. gevangenis; 43. zijrivier van de Elbe; 47. platte steen; 49. lichaamsdeel; 50. vechten; 51. deel van het gelaat.

Verticaal:
1. busje; 2. stad in Rusland; 3. verfrissende lek-kernij; 4. hoogste punt; 5. tennisleren; 6. wiel-loos voorruit; 7. inekenaar; 8. plaats in Drente; 9. denkbeeld; 10. vreemde munt; 13. drankgelegenheid; 16. middagmaal; 18. rekenen; 20. schadelijk insect; 21. evenaar; 23. verreschrijver; 24. leken; 25. tocht; 26. Europeaan; 27. stad op Java; 28. Nederlandse rivier; 30. soort kers; 31. dode taal; 33. kansspel; 34. kever; 35. drinkerei; 37. bergplaats; 38. spinneweef; 40. reinigingsmiddel; 41. fluwelachtige stof; 42. reeks; 43. heideplas; 44. onderricht; 47. voorzetsel; 48. laatsteleden.

Oplösungen kunt u via de interne boodschappenlijst opzenden aan mejuffrouw R. C. Hartsuiker, redactie Indoheem Klanken (postbus 1030, Den Haag). Sluitingsdatum voor inzending donderdag 3 maart 1966.

De volgende prijzen zijn beschikbaar: 1e prijs f 15,—, 2e prijs f 10,—, 3e prijs f 7,50, 4e, 5e en 6e prijs f 5,—.

Gehuwd

EMI: K. Petradakis, met mejuffrouw C. M. van Eijndt, d.d. 29-12-1965.
Van der Heem Den Haag: F. M. van der Plas, Ontwerpgroep Televisie, met mejuffrouw J. Rigg, d.d. 5-2-1966. E. C. M. Rosaria, Eindmontage Elektronica, met mejuffrouw C. Butler, d.d. 7-2-1966; mejuffrouw A. F. M. van Essen, Inkoop, met de heer F. Driessens, d.d. 18-2-1966.

Geboren

EMI: Eduard, zoon van A. M. Bijvank, d.d. 17-12-1965.
Van der Heem Den Haag: Antonius Leenderd, zoon van H. O. van der Ree, Gereedschapsmakerij, d.d. 9-1-1966; Oscar Marcel, zoon van R. A. Heurke Kantelaar, Meetapparatenlaboratorium, d.d. 23-1-1966; Paola Ruth, dochter van A. Frazao-Bento Draalerij, d.d. 28-1-1966; Hans Jan en Jelle Andreas, tweeling van R. J. Hultema, Bureau Systemanalyse, d.d. 30-1-1966.
Van der Heem Sneek: Henriette Maria, dochter van W. J. M. Trimbos, Arbeids-technisch Bureau, d.d. 16-1-1966; Willemke Griefje, dochter van J. Haagsma, Aftregelen/Controle, d.d. 11-1-1966.
Van der Heem Utrecht: Eric H. W., zoon van W. A. Splerenburg, Machinerij, d.d. 10-1-1966; Ronny, zoon van W. Naegegal, Gereedschapsmakerij, d.d. 16-1-1966; Magazijn Afsiederdijk, d.d. 16-1-1966; Sarthina J. S., dochter van W. H. van Gend, Montage Keulsekade, d.d. 19-1-1966.

Wij zeggen u dank

voor alle bewijzen van medeleven, gevonden bij ziekte of 12½-jarig huwelijk. **Van der Heem Den Haag:** Mejuffrouw M. G. Donkersloot, Ontspanningsgebouw; mejuf-

frouw A. v. d. Berg, Administratieve Organisatie; mejuffrouw M. C. van Duin, Kostenprijs; J. v. d. Luit, Voormontage Telco; G. Ouwens, Gereedschapsmakerij; H. van Welzen, Technische Dienst Den Haag.

Geslaagd voor

het praktijkexamen boekhouden: P. Kluiwstra en R. G. Kroese, beiden werkzaam op de administratie van Van der Heem Sneek.

't Is meegenomen

De hieronder genoemde medewerkers hebben niet voor niets hun ideeën op schrift gesteld en ingestuurd. Er zal een dankbaar gebruik van worden gemaakt. Zij ontvingen de volgende beloningen.
Van der Heem Den Haag: J. Cramer, Mechanische Afdeling Telco, f 75,—; P. C. v. d. Burg, Gereedschapsbureau, f 25,—; W. de Jong, Eindmontage Elektronica, f 20,—; A. C. Bos, Gereedschapsmakerij, f 10,—; M. Bostelaar, Transformator-fabricage, f 10,— (2x).
Van der Heem Sneek: D. de Haan, Gereedschapsmakerij, f 15,—; G. D. Vis, Gereedschapsmakerij, f 10,— (2x).
Van der Heem Utrecht: A. Klaassen, Magazijn Afsiederdijk, f 10,—.

Puzzelprijswinnaars

1. (f 15,—) T. A. Compeer, VDH;
2. (f 10,—) mev. v. d. Zwan, Vokap;
3. (f 7,50) A. Wilson, 3370 VDH;
4. (f 5,—) H. Korsman, 3500 VDH;
5. (f 5,—) Th. A. Oosterlaken, 2330 VDH;
6. (f 5,—) J. Wolter, 2612 VDH.

KLEURENTELEVISIE (vervolg)

U behoeft dus geen angst te hebben dat bij het invoeren van de kleurentelevisie uw zwart-wit-ontvanger zijn tijd gehad heeft: u kunt een kleurentelevisie in zwart-wit zien. Bovendien zullen in de begintijd van de kleurentelevisie de zwart-wit-uitzendingen de kleurentelevisies in aantal overtreffen.

Wanneer de kleurentelevisie ingevoerd zal worden hangt ook sterk van het verdere Europese overleg af. Momenteel houdt eigenlijk alleen Frankrijk nog vast aan het Secam-systeem. Engeland en Nederland twijfelen tussen NTSC of PAL. De andere Westeuropese landen hebben zich voor het PAL-systeem uitgesproken.

Gezien deze ontwikkelingen werken wij zowel aan een ontvanger voor het Amerikaanse systeem als een voor het Duitse systeem.

In juli 1966 wordt een internationale conferentie belegd in Oslo, alwaar men tot overeenstemming hoopt te komen omtrent het Europese kleurentelevisiesysteem. Zo lang die beslissing niet gevallen is blijft de invoering van de kleurentelevisie een moeilijke zaak, zowel voor de studiolokant als de ontvangerkant. Van der Heem is niet alleen klaar met het op de markt brengen van een kleurentelevisie, wij zullen de bezitters van zo'n ontvanger via onze Technische Diensten ook service moeten kunnen verlenen.

Al met al heeft u nog rustig de tijd om te overwegen of u te zijner tijd een KTC-ontvanger wilt aanschaffen, maar rekent u er wel op dat deze kleurentelevisie-ontvanger u ongeveer f 2.500,— gaat kosten.

Ir. H. van den Berg,
Ontwerpgroep Televisie

INDOHEEM KLANKEN

maandblad
maart 1966
nummer
15